

Melita Puklek Levpušček, Katja Depolli Steiner

Učni načrt za psihologijo v gimnazijah in poučevanje psihologije s perspektive učiteljev psihologije

V poglavju so predstavljeni trenutno veljavna učna načrta za psihologijo (70 in 280 ur) v gimnazijah ter nekateri vidiki poučevanja psihologije v srednjih šolah, kot so uporaba učnih oblik in učnih metod, učnih gradiv in sodobne izobraževalne tehnologije. V osrednjem delu poglavja so predstavljeni rezultati analize omenjenih učnih načrtov ter poučevanja psihologije, ki je bila izvedena s pomočjo spletne ankete pri učiteljih psihologije.¹ V splošnem učitelji temeljne učne sklope v obeh učnih načrtih ocenjujejo kot pomembne do zelo pomembne, v 70-urnem učnem načrtu pa so učitelji dokaj raznoliko ocenili pomembnost posameznih vsebin. Nekateri učitelji psihologije si želijo več poudarka zlasti na vsebinah duševnega zdravja, pozitivne psihologije in nevro-psihologije. Prav tako ugotavlja, da v obeh programih psihologije (obvezni in maturitetni) prevladuje frontalna oblika poučevanja ter klasične učne metode, kot so razlaga, razgovor z dijaki in diskusija. Učitelji psihologije najpogosteje uporabljajo lastno izdelana gradiva, v splošnem pa si precej pomagajo tudi s sodobnimi izobraževalnimi tehnologijami. Spodbuden je podatek, da je za večino učiteljev poučevanje psihologije pravilna karierna odločitev, pozitivno pa ocenjujejo tudi všečnost psihologije pri dijakih (zlasti na gimnazijah).

1/ V poglavju uporabljeni izrazi, zapisani v slovnični obliki moškega spola, so uporabljeni kot nevtralni in veljajo enakovredno za oba spola.

Uvod

PREDSTAVITEV UČNIH NAČRTOV (70 UR IN 280 UR) ZA PSIHLOGIJO

Trenutno veljavna učna načrta za psihologijo (70 in 280 ur) v splošnih, klasičnih in strokovnih gimnazijah² sta bila sprejeta leta 2008 in vsebujeta pet učnih sklopov: psihologija kot znanost, čustva in motivacija, spoznavanje, osebnost in medosebni odnosi. Uresničujeta torej temeljni namen predmeta psihologija, ki je pridobiti celovit pogled na posameznikovo duševnost, osebnost in vedenje ter njegovo vpetost v življenje v družbi. Pomembni cilji predmeta psihologija so tudi prenos pridobljenih psiholoških spoznanj v posameznikovo vsakdanje življenje in odnose z drugimi, zmožnost kritične presoje znanstvenih spoznanj, samorefleksivne presoje lastnih dejanj in odnosov z drugimi, opremljanje s strategijami ohranjanja duševnega blagostanja in razvijanje različnih spretnosti v medosebnih odnosih. Omenjeni *splošni cilji* predmeta so konkretnije opredeljeni s pomočjo *predmetno-specifičnih ciljev* znotraj posameznih učnih sklopov, v katerih se znanja delijo na splošna in posebna. *Splošna znanja* so učne vsebine, ki so obvezne in jih učitelj obravnava z vsemi dijaki, *posebna znanja* pa so izbirna znanja, gre za dodatne vsebine ali poglobljanje obveznih učnih vsebin, učitelj pa jih vključuje v pouk glede na zanimanja dijakov. Učni načrt predvideva, da izbirne vsebine predstavljajo 30 odstotkov vseh poučevanih ur, učitelj pa lahko izbira med predlaganimi vsebinami v učnem načrtu ter se odloča za učne teme po lastni strokovni presoji ali v skladu s specifičnimi zanimanji dijakov.

Teoretična podlaga za načrtovanje in izvedbo pouka ter vrednotenje učnih dosežkov je kognitivno-konstruktivistično razumevanje učenja in poučevanja. Poučevanje in vrednotenje znanja sta tako podrejena temu, kar želimo kot rezultat kakovostnega učnega procesa. Učni načrt tako ne vsebuje le *vsebinskih ciljev* (npr. »dijaki razumejo stališča, stereotype

2/ Učna načrta sta dostopna na spletnih straneh: http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2020/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_psihologija_gimn_70_ur.pdf in http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2018/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_psihologija_gimn_280_ur.pdf

in predsodke ter njihov nastanek in vpliv na vedenje in medosebne odnose«, Učni načrt. Psihologija, 280 ur, 2008, str. 15), ampak tudi *procesne* (npr. »dijaki se učijo argumentirano izražati svoja stališča, ozaveščajo lastne predsodke in razvijajo strpnost in spoštovanje do drugih ljudi«, Učni načrt. Psihologija, 280 ur, 2008, str. 15). Pomembno je, da se učitelj sprašuje, kaj je tisto, kar je znotraj učnih vsebin vredno in bistveno razumeti, kaj bo znanje naučenih vsebin omogočalo dijakom, kaj bodo zmožni razumeti in narediti ter katero kompetenco bodo razvili.

Z zapisom t. i. *pričakovanih dosežkov* se v učnih načrtih iz leta 2008 kaže težnja k razvojnemu spremljanju napredka dijakov ter usmerjanju pouka v razvoj različnih *vseživljenjskih kompetenc* dijakov, kot so učenje učenja, socialne in državljanske kompetence, sporazumevanje v materinem jeziku, samoiniciativnost in podjetnost, matematične kompetence ter temeljne kompetence v znanosti in tehnologiji, kulturna zavest in izražanje ter digitalna in informacijsko-komunikacijska pismenost. Pri tem je pomembno, da kompetenc ne razvijamo samo na spoznavni ravni oziroma ravni znanja (te se pridobivajo na treh ravneh: poznavanje, razumevanje in uporaba ter višji cilji, kot so analiza, sinteza in vrednotenje), ampak tudi na spretnostni in vrednotni ravni. To pomeni, da pri dijakih razvijamo različne psihološke in medosebne spretnosti, kot so spretnost konstruktivnega spoprijemanja z duševnimi obremenitvami, ustrezno prepoznavanje in uravnavanje čustev, učinkoviti načini učenja, ustvarjalno in kritično mišljenje itd. Pomembno je, da se razlaga strokovnih pojmov prepleta z osebno refleksijo izkušenj dijakov na poučevanem področju in treningom spretnosti, ki omogočajo dijakovo boljše razumevanje in spoprijemanje z izzivi vsakdanjega življenja.

V skladu s kognitivno-konstruktivistično perspektivo so priporočila za metode poučevanja in učenja v učnih načrtih oblikovana tako, da spodbujajo aktivnost dijakov. Priporočene metode dela so metoda reševanja problemov, igre vlog, diskusije, delo z besedili, samorefleksivno spoznavanje, študije primera, projektno delo ter vaje razvijanja različnih spretnosti, ki jih učitelj uresničuje s pomočjo različnih organizacijskih oblik pouka: frontalnega dela, individualnega dela ter dela v skupinah. Prav tako je priporočeno, da so razlage problemsko zasnovane in temeljijo na raziskovalnih spoznanjih. Pri vrednotenju dosežkov je poudarjena raznolikost preverjanja in ocenjevanja znanja. Poleg tradicionalnih pisnih in ustnih

ocenjevanj priporočamo uporabo različnih samostojnih in skupinskih izdelkov, preverjanje razvitosti različnih miselnih, raziskovalnih, socialnih in komunikacijskih spretnosti ter usmerjanje k ozaveščanju dijakovega lastnega napredka skozi samorefleksijo in samoocenjevanje.

V 280-urni program psihologije, ki pripravlja dijake na maturo (Učni načrt. Psihologija, 280 ur, 2008), so vključene vsebine, s pomočjo katerih dijaki poglobljajo znanja na temeljnih področjih (psihologija kot znanost, čustva in motivacija, spoznavanje, osebnost in medosebni odnosi). Splošna (obvezna) znanja, ki jih predvideva 280-urni učni načrt psihologije, povečini sestavljajo splošna (obvezna) in posebna (izbirna) znanja, ki jih najdemo v učnem načrtu 70-urnega programa psihologije. Za razliko od obveznega programa poučevanja psihologije (70 ur) je v maturitetnem programu psihologije bolj poudarjen vidik samostojnega raziskovanja psiholoških problemov (npr. samostojno načrtovanje, izvajanje in vrednotenje preproste psihološke raziskave), prav tako pričakovani dosežki, kot so razpravljanje o psiholoških problemih in kritična presoja psiholoških spoznanj in raziskav ter uporaba raznovrstnih strokovnih in znanstvenih virov s področja psihologije, njihovo ustrezno citiranje in ustvarjanje samostojnih pisnih izdelkov (med katerimi je obvezna vsaj izdelava maturitetne seminarske naloge).

UČNA GRADIVA

V zadnjih treh desetletjih so učiteljice in učitelji, ki poučujejo psihologijo v srednjih šolah, v okviru predmetne razvojne skupine za psihologijo ter različnih projektov na Zavodu Republike Slovenije za šolstvo (ZRSŠ) izdali veliko strokovnih gradiv in didaktičnih priročnikov, ki so učiteljem v pomoč pri uresničevanju učnih ciljev tako v 70- kot 280-urnem programu predmeta psihologija. Prva takšna priročnika sta bila *Aktivno v svet psihologije: priročnik za učitelje psihologije v srednjih šolah* avtorice T. Rupnik Vec (1997) in *Kako do znanja psihologije* avtoric F. Mičić, T. Rupnik Vec in J. Vuradin Popović (1998). V slednjem priročniku avtorice sistematično obravnavajo različne učne metode in oblike, ki jih lahko uporabimo pri pouku psihologije, tako bolj tradicionalne oblike dela, ki so naravnane na frontalni pouk, kot so učiteljeva razlaga učne snovi, vodenje strukturiranega pogovora z dijaki in metoda prikazovanja

(demonstracije), kot tudi oblike in metode dela, naravnane kognitivno-konstruktivistično in usmerjene v aktivnosti dijaka, s pomočjo katerih razvija spretnosti samoopazovanja, samouravnavanja učenja, vrstniškega sodelovanja, raziskovalnega pristopa k proučevanju psiholoških pojmov in procesov, poglobljenega razumevanja učne snovi, povzemanja njenega smisla, povezovanja med deli snovi ter kritičnega razmisleka o prebranem in naučenem. Med te oblike in metode dela z dijaki uvrščamo individualno delo dijakov (npr. delo z besedilom in pisno izražanje, metodo samorefleksije) ter skupinske oblike in metode dela, kot so uporaba sodelovalnih struktur, debatni formati, metoda igre vlog in simulacije ter metoda reševanja problemov. V omenjenih priročnikih in tudi kasnejših gradivih za aktivno poučevanje psihologije, ki so izšla pri založbi ZRSŠ,³ najdemo veliko idej, konkretnih priporočil in delovnih listov, s pomočjo katerih lahko učitelj aktivno pristopa k poučevanju psihologije, s poudarkom na razvoju kritičnega mišljenja, samoregulativnih spretnosti dijakov, sodelovalnih in komunikacijskih spretnosti ter samorefleksije, oblikovanju filmske kulture z analizo doživljanj in vedenj filmskih junakov, poglobljenem branju strokovnih besedil in ustvarjanju samostojnih pisnih izdelkov, pomemben pa je tudi poudarek na usmeritvah v avtentične oblike preverjanja in ocenjevanja znanja, kot so avtentične naloge, eseji ter vodenje dnevnika ali mape dosežkov. Temeljno učno sredstvo, ki ga učitelji uporabljajo pri pouku in dijaki za učenje učne snovi, je seveda učbenik. Trenutno sta potrjena dva učbenika: učbenik za psihologijo v 2. letniku gimnazijskega in srednjega tehniškega oziroma strokovnega izobraževanja⁴ ter učbenik za psihologijo v

3/ Na primer:

- *Poučujemo psihologijo* (2002) skupine avtorjev in urednice T. Rupnik Vec.
- *Zbirka nalog in primerov načrtovanja iz psihologije: Kako poučevati, preverjati in ocenjevati nekoliko drugače* (2003) urednice A. Kompare.
- *Posodobitve pouka v gimnazijski praksi: Psihologija* (2010) skupine avtoric in urednice T. Rupnik Vec.
- *Ideje za poučevanje psihologije s filmom* (2011) avtorice J. Curk.
- *Izzivi razvijanja in vrednotenja znanja v gimnazijski praksi: Psihologija* (2013) skupine avtoric in urednice I. Celin.

4/ *Uvod v psihologijo* (prva prenovljena izdaja 2009) avtoric A. Kompare, M. Stražišar, I. Dogša, J. Curk in avtorja T. Veca.

4. letniku gimnazijskega izobraževanja;⁵ slednji je dopolnjen z delovnim zvezkom.⁶

SODOBNA IZOBRAŽEVALNA TEHNOLOGIJA

Izobraževalna tehnologija je skupno ime za učila, učne pripomočke, učna gradiva, učna sredstva, učne medije in multimedije, ki jih učitelji in učenci/dijaki uporabljajo pri poučevanju in učenju. Sodobne izobraževalne tehnologije vključujejo uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT), kot so osebni in tablični računalnik, tiskalnik, digitalni fotoaparati, kamera, pametni telefon, interaktivna tabla, uporaba spleta ipd. Za potrebe pouka in učenja pri psihologiji uporabljamo predvsem urejevalnike besedil, programska orodja za izdelavo elektronskih prosojnic ter statistična programska orodja za zbiranje in obdelavo podatkov ter grafično prikazovanje rezultatov. Svetovni splet je tudi pri pouku psihologije učiteljem in dijakom omogočil dostop do širokega nabora informacij o psiholoških tematikah ter ponudil spletna okolja, orodja in aplikacije, ki jih v učnem procesu uporabimo za usvajanje in poglobljanje učne snovi, raziskovalno delo, spodbujanje samorefleksij in vrstniških diskusij, medsebojno posredovanje povratnih informacij, sinhrono in asinhrono komunikacijo z učitelji in sošolci ipd. Učitelji in dijaki tako lahko uporabljajo:

- spletne brskalnice za iskanje informacij,
- elektronsko pošto za medsebojno komunikacijo,
- spletne klepetalnice, forume in družbena omrežja za diskusije, medsebojno obveščanje ter utrjevanje odnosov s sošolci in učitelji,
- videokonference za poučevanje in ocenjevanje na daljavo,
- elektronska in interaktivna spletna učna gradiva, obogatena s fotografijami, izobraževalnimi filmi, animacijami in interaktivnimi

5/ *Psihologija: Spoznanja in dileme* (prva prenovljena izdaja 2011) avtoric A. Kompare, M. Stražišar, I. Dogša, J. Curk in avtorja T. Veca.

6/ *Psihologija: Spoznanja in dileme, delovni zvezek* (2004) avtoric J. Vesel, A. Kompare, J. Curk, T. Rupnik Vec in avtorja T. Veca.

nalogami (npr. projekt Jazon za interaktivno učenje psihologije in izobraževanje na daljavo),⁷

- informacijske sisteme, kot so spletne učilnice (npr. Moodle), e-zbornica, e-dnevnik in e-redovalnica (npr. eAsistent),
- spletne aplikacije (spletne table, kvizi, ustvarjanje miselnih vzorcev, glasovalni sistemi ...),
- spletna orodja, ki omogočajo ustvarjanje spletnih anket in zbiranje podatkov itd.

V okviru posodobitev pouka na gimnazijah je predmetna razvojna skupina za psihologijo posebno pozornost posvetila tudi razvoju e-kompetenc dijakov ter prikazala primere, kako lahko sodobno izobraževalno tehnologijo uporabljamo tudi pri pouku psihologije. Tako J. Vuradin Popović (2014) v zborniku prispevkov zaključne konference in predstavitve predmetno razvojnih skupin v okviru projekta ZRSŠ *Posodobitev pouka na osnovnih šolah in gimnazijah* predstavlja primere uporabe spletnih aplikacij in okolij pri pouku psihologije, kot so Mahara oziroma spletna aplikacija mape dosežkov za samostojno in skupinsko delo, družbeno omrežje Pinterest za razvoj samorefleksije in konstruktivne medsebojne komunikacije z uporabo fotografij in kratkih zapisov oziroma refleksij, spletno okolje Mind 42 za skupinsko izdelovanje miselnih vzorcev in spletna aplikacija Wallwisher, ki omogoča spletni zid, na katerega dijaki lepijo kratka sporočila (npr. refleksije, komentarje na prebrano) in slike. Avtorica poroča o pozitivnem odzivu dijakov na uporabo omenjenih spletnih orodij ter izboljšanju medsebojne komunikacije in sodelovanja med dijaki in z učitelji.

Namen raziskave

V raziskavi naju je zanimalo mnenje učiteljev psihologije na slovenskih srednjih šolah o vsebinah obeh učnih načrtov za psihologijo v gimnazijah (70 in 280 ur), ki sta v veljavi od šolskega leta 2008/09. Prav tako

7/ Spletna stran: <http://psihologija-jazon.splet.arnes.si/>

naju je zanimalo, katere spremembe oziroma dopolnitve učitelji predlagajo za oba učna načrta, osredotočili pa sva se tudi na nekatere didaktične vidike izvajanja srednješolskega pouka psihologije (pogostost uporabe različnih učnih oblik in učnih metod ter učnih gradiv in sodobne izobraževalne tehnologije, prisotnost timskega dela) ter na motivacijo za poučevanje in učenje psihologije, kot jo zaznavajo učitelji psihologije pri sebi in dijakih. Z raziskavo sva želeli pridobiti vpogled v razmišljanje učiteljev psihologije o učnih vsebinah in vidikih izvajanja pouka psihologije, saj v slovenskem prostoru še nismo izvedli širše analize stanja poučevanja psihologije. Učitelje pa sva spodbudili tudi k razmišljanju o želenih spremembah učnih vsebin, ki bodo verjetno pomembna tematika naslednje preнове učnih načrtov.

Metoda

Na spletni strani *www.ika.si* sva postavili spletni vprašalnik o poučevanju srednješolske psihologije. Na podlagi seznama vseh srednjih šol v Sloveniji sva s pomočjo spleta identificirali učitelje, ki na teh šolah poučujejo psihologijo. Na začetku maja 2019 sva vabilo k sodelovanju v raziskavi poslali na 108 elektronskih naslovov učiteljev psihologije in osem elektronskih naslovov tajništva šole (ker na nekaterih šolah niso objavljena imena učiteljev oziroma njihovi elektronski naslovi, sva tajništva teh šol prosili, da najino sporočilo s povezavo do spletne ankete posredujejo učitelju psihologije). Zbiranje odgovorov je trajalo do konca julija 2019.

UDELEŽENCI

Spletni vprašalnik je začelo izpolnjevati 73 učiteljev psihologije; 45 učiteljev (62 odstotkov) je vprašalnik izpolnilo do konca, 10 učiteljev (14 odstotkov) delno (izpolnili so del, ki se nanaša na učni načrt), 3 učitelji (4 odstotki) skoraj do konca (odgovorili niso le na zadnjih nekaj vprašanj), 15 učiteljev (20 odstotkov) pa je izpolnilo le prvo stran z osnovnimi demografskimi podatki.

V analizo sva zajeli 51 učiteljic in 8 učiteljev psihologije, ki so izpolnili celoten vprašalnik ali vsaj tisti del, ki se nanaša na vprašanja o učnem

načrtu psihologije. Ti učitelji psihologijo v povprečju poučujejo 17,1 leta ($SD = 9,66$), in sicer najmanj 1 leto, največ pa 35 let.

Kot je razvidno iz tabele 3, udeleženci poučujejo v različnih izobraževalnih programih; največ (dobri dve tretjini) jih poučuje v programu splošne gimnazije in/ali v srednjem strokovnem izobraževanju. Večina udeležencev (dobri dve tretjini) poučuje oba gimnazijska predmeta psihologije, 70- in 280-urnega (tabela 4). Med udeleženci je sicer tudi nekaj učiteljev, ki poučujejo le 68-urni program psihologije na srednjih strokovnih šolah, a ker je ta skoraj identičen 70-urnemu gimnazijskemu programu, sva tudi njihove odgovore vključili v nadaljnjo analizo.

Dobra polovica vseh udeležencev ima tudi izkušnje z ocenjevanjem mature; 20 učiteljev (34 odstotkov) je trenutnih, 12 učiteljev (20 odstotkov) pa nekdanjih maturitetnih ocenjevalcev.

Tabela 3: Izobraževalni program, v katerem poučujejo udeleženci

Šola	N	Delež
Splošna gimnazija	28	48 %
Splošna gimnazija, srednja strokovna šola	12	20 %
Srednja strokovna šola	8	14 %
Strokovna gimnazija, srednja strokovna šola	4	7 %
Splošna gimnazija, strokovna gimnazija	3	5 %
Strokovna gimnazija	2	3 %
Splošna gimnazija, strokovna gimnazija, srednja strokovna šola	2	3 %

Tabela 4: Program psihologije, ki ga poučujejo udeleženci

Program	N	Delež
70- in 280-urni program/gimnazija	31	53 %
70-urni in 280-urni program/gimnazija in 68-urni program/srednje strokovno izobraževanje	10	17 %
70-urni program/gimnazija	7	12 %
68-urni program/srednje strokovno izobraževanje	6	10 %
70-urni program/gimnazija in 68-urni program/srednje strokovno izobraževanje	3	5 %
280-urni program/gimnazija	2	3 %

PRIPOMOČEK

Spletni vprašalnik sestavlja več delov.

V prvem delu udeleženci odgovarjajo na vprašanja o spolu, številu let poučevanja psihologije, izobraževalnem programu in programu psihologije, ki ga poučujejo. Dodani sta še vprašanji, ki se nanašata na učiteljevo motivacijo za poučevanje psihologije (tj. ali si je to želel že v času študija in v kolikšni meri je poučevanje psihologije zanj pravilna karierna odločitev).

Drugi del se nanaša na vprašanja o 70-urnem programu psihologije. Podani so glavni učni sklopi tega programa in posamezne vsebine znotraj njih. Učitelj na petstopenjski lestvici najprej označi, v kolikšni meri se mu zdi pomembno, da so v učni načrt uvrščeni posamezni učni sklopi, nato pa podobno oceni še vse podane vsebine znotraj učnih sklopov. Na koncu tega dela učitelj v odgovoru na odprto vprašanje poda mnenje o tem, katerim vsebinam bi bilo treba dati več poudarka, katere vsebine pa bi bilo smiselno izločiti iz učnega načrta.

Tretji del se nanaša na 280-urni program psihologije. Podani so glavni učni sklopi tega programa in posamezne vsebine znotraj njih. Učitelj na petstopenjski lestvici najprej označi, v kolikšni meri se mu zdi pomembno, da so posamezni učni sklopi in podane vsebine znotraj njih uvrščeni v maturitetni izpit iz psihologije. Na koncu vsakega sklopa lahko učitelj odgovori na odprto vprašanje o tem, ali je vsebina tega sklopa morda zastarela in bi jo bilo treba dopolniti s sodobnejšimi spoznanji. Ta del vprašalnika se zaključuje z vprašanjem, ali obstaja psihološka vsebina, ki ni zajeta v učnem načrtu 280-urnega programa psihologije, vendar je pomembna in bi jo morali uvrstiti v maturitetno preverjanje znanja.

V četrtem delu spletnega vprašalnika učitelj odgovarja na vprašanja o različnih vidikih izvajanja poučevanja psihologije: o uporabi učnih oblik, učnih metod, učnih gradiv in sodobnih izobraževalnih tehnologij, ter oceni všečnost pouka psihologije za dijake.

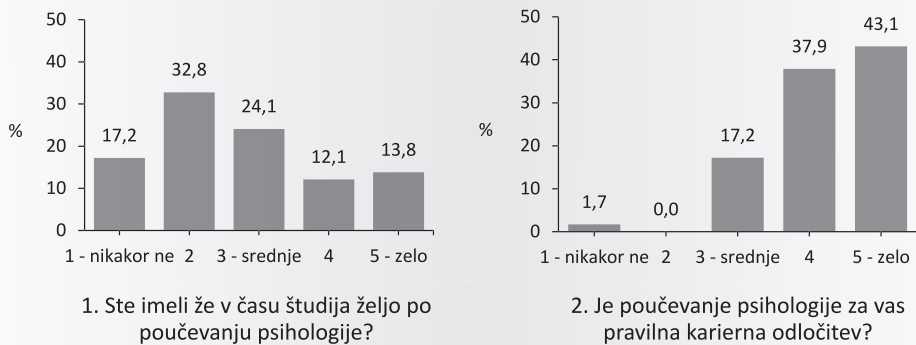
Vprašanja so v programu spletne ankete zastavljena tako, da učitelji po prvem delu odgovarjajo le na vprašanja, ki so zanje relevantna glede na to, kateri program psihologije poučujejo (npr. učitelji, ki poučujejo le 70-urni program, s pomočjo filtrskih vprašanj ne vidijo vprašanj, ki se nanašajo na 280-urni program).

Rezultati z razpravo

MOTIVACIJA ZA POUČEVANJE PSIHLOGIJE

Najprej predstavlja rezultate o motivaciji učiteljev za poučevanje. V tem delu je odgovorilo 59 udeležencev. Kot kaže slika 1, je bila pri večini udeležencev v času študija želja po poučevanju psihologije le nizko do srednje izražena, vendar pa 81 odstotkov učiteljev poučevanje sedaj ocenjuje kot zanje pravilno karierno odločitev. Zanimiva je primerjava z rezultati vzdolžne raziskave o motivaciji in razvoju profesionalnih kompetenc na področju pedagoške psihologije ter všečnosti posameznih delovnih področij psihologije pri študentih psihologije na Oddelku za psihologijo Filozofske fakultete v Ljubljani (Pekljaj idr., 2020). V omenjeni raziskavi avtorice ugotavljajo, da je pri študentih psihologije, tako v času dodiplomskega kot magistrskega študija, delo na področju vzgoje in izobraževanja manj zaželeno, sploh v primerjavi z delom na kliničnopsiholoških področjih. Tudi v raziskavi E. Boštjančič in M. Vidmar (2010, v Boštjančič in Bajec, 2011) o pričakovanih študentov psihologije o bodoči karieri in želenih področjih zaposlitve je samo 10 odstotkov študentov psihologije navedlo, da želijo poučevati psihologijo. Vendar pa rezultati raziskave C. Pekljaj in sodelavk (2020) tudi kažejo, da se z leti študija krepi zanimanje za delo na področju vzgoje in izobraževanja, saj se je pri študentih v obdobju od začetka 2. letnika dodiplomskega izobraževanja do konca 1. letnika magistrskega študija statistično pomembno zvišala le želja po delu na področju vzgoje in izobraževanja (ne pa tudi na kliničnopsihološkem področju, področju dela in organizacije ter raziskovanja). Najini rezultati prispevajo dodatno spoznanje k že ugotovljenim izsledkom motiviranosti za delo na področju vzgoje in izobraževanja, saj nakazujejo, da slovenski učitelji psihologije (vsaj tisti, ki so sodelovali v raziskavi) svoj poklic opravljajo z veseljem in zavezanostjo.

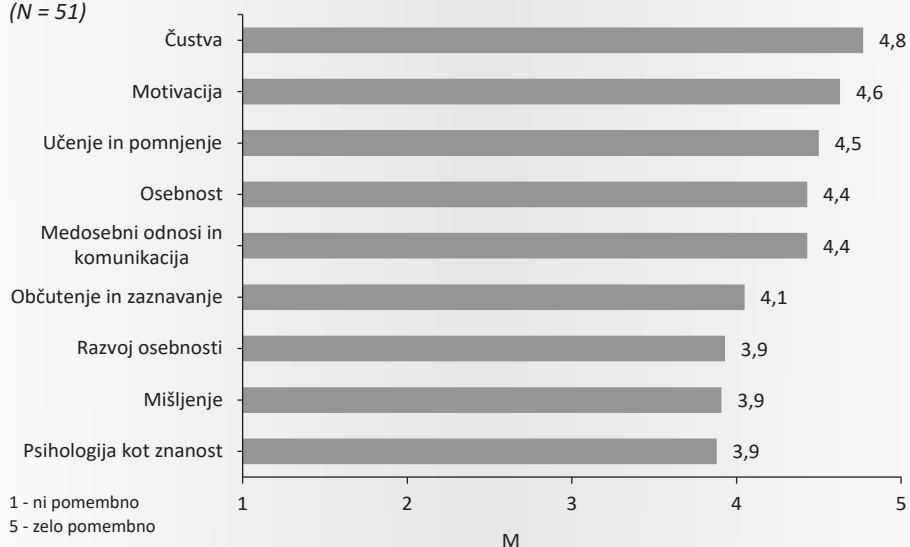
Slika 1: Kako želen poklic je poučevanje psihologije? (N = 59)

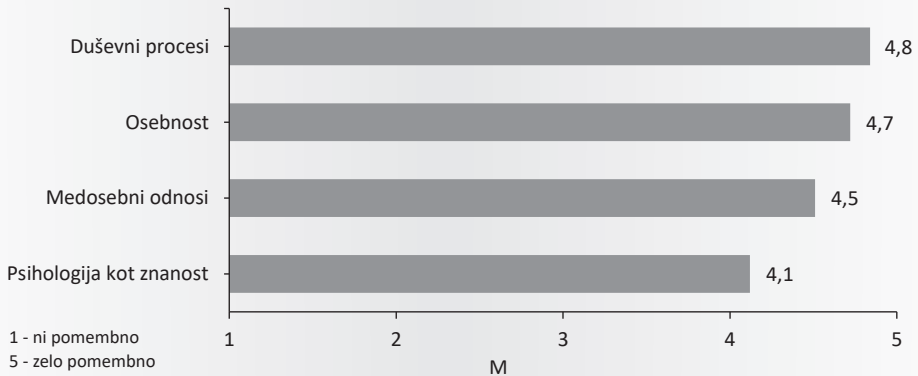
MNENJE UČITELJEV PSIHOLOGIJE O VSEBINAH UČNIH NAČRTOV

Učitelje sva najprej vprašali, v kolikšni meri se jim zdi pomembno, da so v učni načrt uvrščeni posamezni učni sklopi (lestvica: 1 - ni pomembno, 5 - zelo pomembno). Kot vidimo na slikah 2 in 3, ki prikazujeta povprečne ocene za oba programa psihologije (70 in 280 ur), so vsi učni sklopi ocenjeni kot pomembni oziroma zelo pomembni. Najvišje ocenjena so področja duševnih procesov ter področje osebnosti in medosebnih odnosov ter komunikacije.

Slika 2: Pomembnost temeljnih učnih sklopov v učnem načrtu za 70-urni program psihologije (N = 51)

Slika 3: Pomembnost temeljnih učnih sklopov v učnem načrtu za 280-urni program psihologije (N = 43)

Boljši vpogled v mnenje udeležencev o vsebini obeh učnih načrtov nam omogočata sliki 4 in 5, ki prikazujeta delež udeležencev, ki so temeljne učne sklope in posamezne vsebine znotraj njih ocenili kot pomembne (ocena 4) ali zelo pomembne (ocena 5).

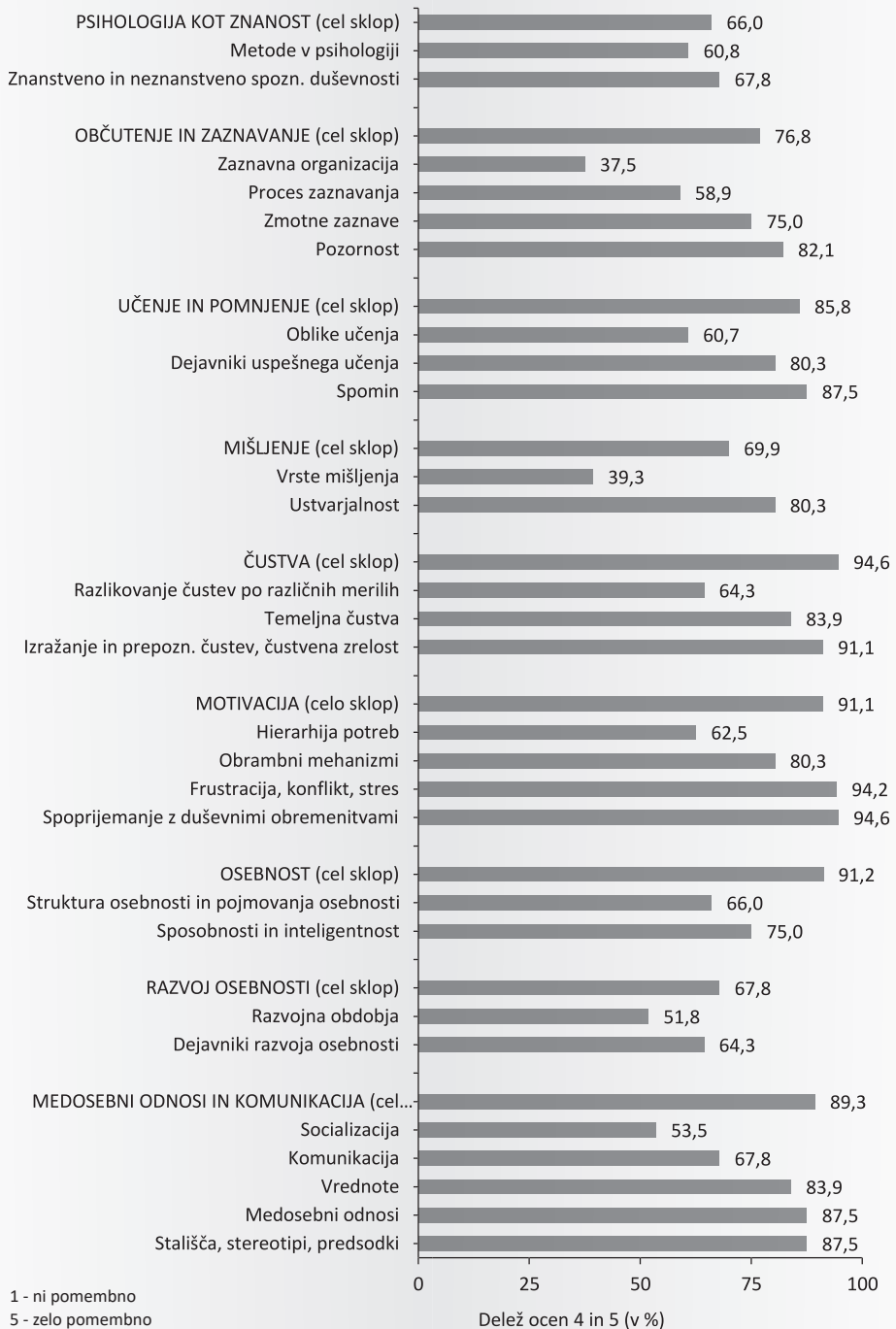
Ocene temeljnih učnih sklopov in vsebin znotraj njih v **70-urnem učnem načrtu** psihologije so precej raznolike. Kot najpomembnejši so se pokazali učni sklopi čustva, motivacija in osebnost, ki jih kot pomembne ocenjuje več kot 90 odstotkov učiteljev. Tesno jim sledita sklopa medosebni odnosi in komunikacija ter učenje in pomnjenje. Kot precej manj pomembni se kažejo učni sklopi občutenje in zaznavanje, mišljenje, razvoj osebnosti in psihologija kot znanost. Znotraj vseh temeljnih sklopov najdemo nekaj vsebin, ki so slabše ocenjene. Najbolj izstopata dve vsebini, zaznavna organizacija ter vrste mišljenja, ki ju kot pomembni ocenjuje le dobra tretjina udeležencev; sledita dve vsebini, razvojna obdobja ter socializacija, ki ju kot pomembni ocenjuje le polovica udeležencev. Omenjene vsebine zahtevajo več pozornosti pri naslednji prenovi učnih načrtov ter morda razmislek o tem, ali jih prenoviti ali celo izvzeti iz 70-urnega programa psihologije in nadomestiti z drugimi učnimi vsebinami.

V **280-urnem učnem načrtu** psihologije so se kot pomembne ali zelo pomembne pokazale skoraj vse vsebine. Učitelji največjo pomembnost pripisujejo učnemu sklopu duševni procesi, znotraj katerega so vse posamezne vsebine pri več kot 90 odstotkih udeležencev dobile oceno 4 ali

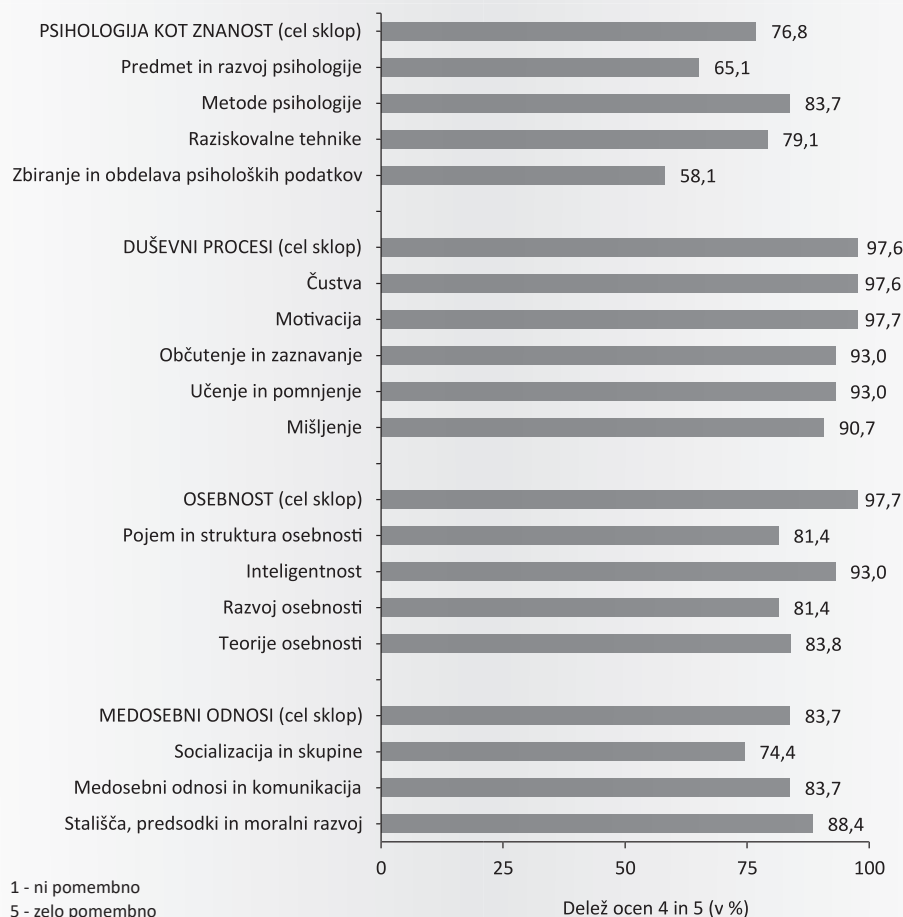
5. Zelo visoko, tako v celoti kot pri posameznih vsebinah, sta ocenjena tudi učni sklop osebnost (znotraj njega predvsem inteligentnost) in učni sklop medosebni odnosi (znotraj njega zlasti stališča, predsodki in moralni razvoj). Zadnji učni sklop, psihologija kot znanost, je sicer ocenjen kot pomemben, kot takega ga zaznava dobre tri četrtine udeležencev, so se pa pokazale precejšnje razlike med vsebinami znotraj njega.

Primerjava 70- in 280-urnega učnega načrta psihologije kaže, da slednjega udeleženci zaznavajo veliko bolj enotno in bolj pozitivno. Zanimiva je tudi ugotovitev, da je v obeh učnih načrtih v primerjavi z ostalimi učnimi sklopi nekoliko slabše ocenjen temeljni učni sklop psihologija kot znanost. Primerjalna analiza učnih vsebin pri pouku psihologije v evropskih državah (glej poglavje Pouk psihologije doma in po svetu) kaže, da je pomemben cilj večine učnih načrtov psihologije (vsaj v gimnazijah in primerljivih, akademsko usmerjenih srednješolskih programih) seznanjanje dijakov z znanstvenim spoznavanjem v psihologiji in njegovim ločevanjem od neznanstvenega spoznavanja, ki je v laični javnosti precej prisotno. Morda so poglavja v slovenskih učnih načrtih psihologije, ki govorijo o značilnostih znanstvenega raziskovanja, raziskovalnih metodah in tehnikah v psihologiji ter statistiki, za učitelje manj privlačna, saj zajemajo vsebine objektivnega znanstvenega proučevanja, katerih uporabnost je v vsakdanjem življenju manj razvidna, zato jih je dijakom težje približati in jih navdušiti za omenjeno snov. Relevantnost omenjenih vsebin dijaki verjetno dojemajo šele pri izbirnem maturitetnem predmetu psihologija, kjer omenjena znanja uporabijo pri izdelavi empirične raziskovalne naloge. Vsekakor pa bi bila dobrodošla prevetritev vsebin psihologije kot znanosti v naslednji prenovi učnih načrtov z morda razumljivejšo in bolj konsistentno klasifikacijo raziskovalnih metod ter vključitvijo dodatnih pomembnih elementov znanstvenega in neznanstvenega spoznavanja duševnosti (npr. opisom kognitivnih zmot), poglavje zbiranja in obdelave podatkov pa bi morda lahko bolj prilagodili praktični rabi pri pisanju maturitetne seminarske naloge (Curk, 2019, osebna korespondenca).

Slika 4: 70-urni učni načrt psihologije: pomembnost temeljnih učnih sklopov in vsebin znotraj njih (N = 51)

Slika 5: 280-urni učni načrt psihologije: pomembnost temeljnih učnih sklopov in vsebin znotraj njih (N = 43)

Zanimalo naju je še, kakšni so predlogi učiteljev za spremembo 70- in 280-urnega učnega načrta. Pri sklopu vprašanj o **70-urnem učnem načrtu** sva jim na koncu zastavili dve odprti vprašanji. Prvo vprašanje se je nanašalo na to, ali pogrešajo določene vsebine, ki niso uvrščene v učni načrt. Odgovorilo je 39 udeležencev; njihovi odgovori se nanašajo le na določene učne sklope (ni bilo podanih mnenj za občutenje in zaznavanje, učenje in pomnjenje ter osebnost); udeleženci pa tudi niso bili enotni v odgovorih. Še največ predlogov dodatnih vsebin je na področju čustev ter medosebnih odnosov in komunikacije; več pozornosti

želijo nameniti predvsem uravnavanju čustev, zaljubljenosti/ljubezni, navezanosti, žalosti in žalovanju ter partnerskim odnosom. Precej predlogov pa se nanaša na tri vsebinske sklope, ki jih trenutni učni načrt ne vključuje (vsaj ne v obveznem delu). To so duševno zdravje, nevropsihologija in pozitivna psihologija. Največ predlogov je s področja duševnega zdravja, kjer učitelji želijo pozornost nameniti predvsem različnim psihičnim motnjam in težavam, nekaj predlogov pa se je nanašalo še na načine spoprijemanja s stresom in travmo ter (samo)pomoč pri težavah v duševnem zdravju. Na področju nevropsihologije udeleženci predlagajo poglobljeno spoznavanje možganov oziroma razlago duševnih procesov z vidika delovanja možganov, na področju pozitivne psihologije pa nekateri udeleženci pogrešajo vsebine, kot so čuječnost, meditacija in sprostitvene tehnike.

Na drugo odprto vprašanje o tem, katere vsebine bi bilo smiselno izločiti iz 70-urnega programa psihologije, je odgovorilo 36 udeležencev. Odgovori so sicer zajeli vse učne sklope, a se predlogi večinoma ne ponavljajo; pojavilo se je nekaj predlogov o tem, da je treba skržiti vsebine pri metodah psihologije ter izločiti zaznavno organizacijo, Eysenckove osebnostne dimenzije, Hipokratovo tipologijo temperamenta in različne delitve (npr. vrste mišljenja, oblike učenja).

Udeleženci v splošnem predlagajo, da se vsebine 70-urnega učnega načrta psihologije aktualizirajo in posodobijo (npr. dodajo vsebine s področij psihologije, ki se v zadnjem času pospešeno razvijajo), pouk psihologije naj bo v večji meri praktično naravnani, da lahko dijaki spoznanja uporabijo v vsakodnevnem življenju (zlasti pri vsebinah uravnavanja čustev in medosebnih odnosov), izloči oziroma prenovi pa naj se vse, kar je zastarelo (npr. različne delitve, klasifikacije).

Pri vsakem učnem sklopu **280-urnega učnega načrta** psihologije je bilo dodano odprto vprašanje, ki se je nanašalo na predloge možnih vsebinskih dopolnitev učnega sklopa. Podanih je bilo veliko posamičnih predlogov, le nekaj se jih je večkrat ponovilo. Prvi učni sklop, psihologijo kot znanost, je komentiralo 27 udeležencev. Njihovi predlogi se nanašajo predvsem na posodobitev opisa psihologije kot znanosti; vanj si želijo vključiti sodobne panoge psihologije in nove psihološke smeri, zlasti nevropsihologijo in kognitivno nevroznanost. Predlagajo tudi posodobitev opisa raziskovanja v psihologiji, zlasti pri predstavitvi tehnik

in grafičnih prikazov podatkov. Drugi učni sklop, duševne procese, je komentiralo 29 udeležencev. Največ pozornosti so namenili poglavjem o čustvih, motivaciji in mišljenju, kjer so posamično našteli več vsebin, ki so uporabne v vsakdanjem življenju, poleg tega pa se je večkrat ponovil predlog, da se v ta učni sklop vključijo spoznanja nevropsihologije. Tretji učni sklop, osebnost, je komentiralo 25 udeležencev. Njihovi predlogi so večinoma usmerjeni na posodobitev trenutno obravnavanih avtorjev in teorij s področja osebnosti; v učni načrt želijo umestiti zlasti sodobne teorije osebnosti (npr. teorija velikih 5). Zadnji učni sklop, medosebne odnose, je komentiralo 20 udeležencev. Njihovi predlogi se nanašajo predvsem na vsebine komunikacije, pri katerih želijo večjo praktično naravnost.

Učitelje, ki poučujejo maturitetni program psihologije, sva tudi vprašali, ali obstaja vsebina, ki v tem programu ni zajeta, vendar je pomembna in bi jo morali uvrstiti v maturitetno preverjanje znanja. Odgovorilo je 25 udeležencev. Največ odgovorov se nanaša na vsebine s področja duševnega zdravja in nevropsihologije, ostali odgovori pa so posamični in pokrivajo vsebine iz različnih učnih sklopov.

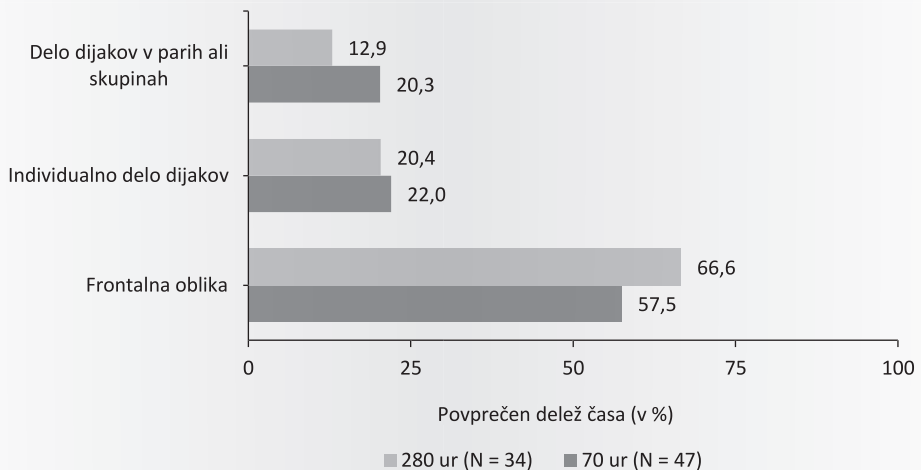
Oblike in metode poučevanja psihologije

POGOSTOST UPORABE POSAMEZNIH UČNIH OBLIK

V zadnjem sklopu spletne ankete naju je zanimala izvedba pouka psihologije. Učitelje sva najprej vprašali, kako pogosto pri svojem poučevanju uporabljajo tri učne oblike; za vsako obliko so napisali delež časa (v odstotkih), ki ga zanjo porabijo v povprečju enega šolskega leta pri urah, ki so namenjene poučevanju (izvzete so torej morebitne druge aktivnosti in ocenjevanje znanja). Kot je razvidno iz slike 6, v obeh programih psihologije prevladuje frontalna oblika, ostali dve obliki pa sta precej manj pogosti. Največja razlika med programoma se kaže pri frontalni obliki in delu dijakov v parih ali skupinah. Prve je veliko več v maturitetnem, 280-urnem programu, druge pa v 70-urnem programu psihologije. Poglobljen pregled odgovorov udeležencev (izhajali sva iz frekvenčnih porazdelitev in pogledali, kateri odgovori se najpogosteje pojavljajo) je pokazal, da je

razlika med programoma še večja, kot je razvidno iz slike 6. V 280-urnem programu večina učiteljev (74 odstotkov) uporablja frontalno obliko v 60 do 80 odstotkov časa pouka, v 70-urnem programu pa jo večina učiteljev (68 odstotkov) uporablja v 40 do 60 odstotkov ur pouka. Delo dijakov v parih ali skupinah v maturitetnem programu psihologije pri večini učiteljev (74 odstotkov) predstavlja 10 do 20 odstotkov časa pouka, v 70-urnem programu pa pri večini učiteljev (52 odstotkov) 20 do 30 odstotkov ur. Le pri individualnem delu dijakov ni razlik med programoma, v obeh programih ga večina učiteljev (88 oziroma 83 odstotkov) uporablja v obsegu 10 do 30 odstotkov ur. Zakaj pride do opisanih razlik? Verjetno jih lahko pripišemo dejstvu, da je delo v parih ali skupinah časovno potratno, zato ga učitelji v 280-urnem programu zamenjujejo s frontalno obliko, da jim uspe predelati vse vsebine po programu in tako dijake ustrezno pripraviti na maturitetno preverjanje znanja.

Slika 6: Povprečna pogostost uporabe različnih učnih oblik v 70- in 280-urnem programu psihologije

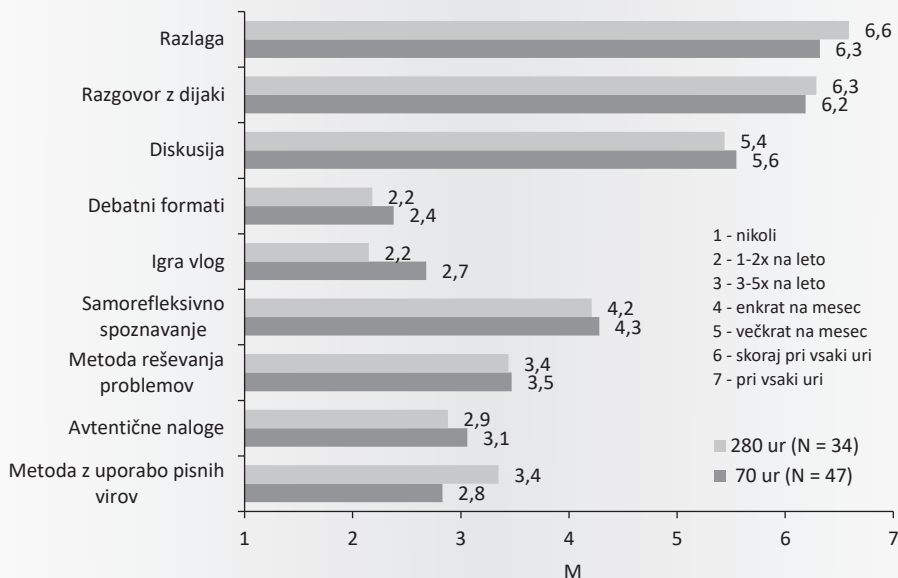

POGOSTOST UPORABE POSAMEZNIH UČNIH METOD

Naslednje vprašanje se je nanašalo na uporabo posameznih metod poučevanja. Učitelje sva za vsak program posebej prosili, da ocenijo, kako pogosto pri pouku uporabljajo posamezne naštetе metode; ocene so podali na sedemstopenjski lestvici (1 - nikoli, 7 - pri vsaki uri). Slika 7

kaže, da pri osnovnem in maturitetnem programu psihologije prevladujejo tri učne metode: razlaga, razgovor z dijaki in diskusija. Vse te učitelji v povprečju uporabljajo zelo pogosto, skoraj pri vsaki uri. Precej pogosto je tudi samorefleksivno spoznavanje, ki ga učitelji v povprečju uporabljajo vsaj enkrat na mesec. Ostale učne metode uporabljajo redko, v povprečju le nekajkrat letno. 32 odstotkov učiteljev je označilo, da v 70-urnem programu nikoli ne uporabljajo debatnih formatov poučevanja, v 280-urnem programu pa je bilo takšnih kar 50 odstotkov. V 280-urnem programu igre vlog nikoli ne uporablja 38 odstotkov učiteljev. Prav tako 17 odstotkov učiteljev v 70-urnem programu psihologije nikoli ne uporablja avtentičnih nalog, v 280-urnem programu pa je takšnih 38 odstotkov. Razlike med programoma so majhne, razen pri igri vlog, ki je nekoliko bolj pogosta v 70-urnem programu psihologije, in metodi z uporabo pisnih virov, ki je nekoliko bolj pogosta v 280-urnem programu. Tudi pri izbiri metod poučevanja je verjetno pomemben dejavnik razpoložljivi čas; vse metode, ki jih učitelji uporabljajo le nekajkrat letno, zahtevajo precej časa, kar je ovira zlasti za poučevanje v 280-urnem programu psihologije.

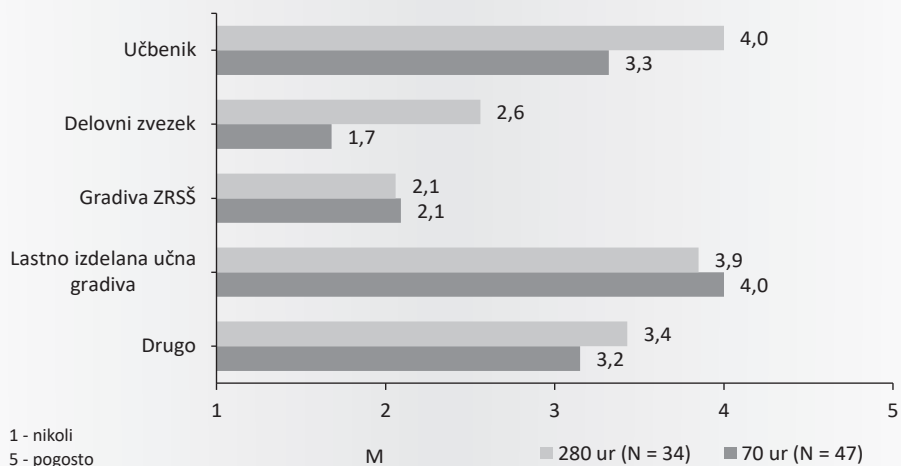
Slika 7: Pogostost uporabe posameznih učnih metod v 70- in 280-urnem programu psihologije

UČNA GRADIVA

V nadaljevanju so učitelji odgovarjali na vprašanje o uporabi učnih gradiv. V spletni anketi je bil podan seznam učnih gradiv, udeleženci pa so na petstopenjski lestvici (1 - nikoli, 5 - pogosto) ocenili, kako pogosto uporabljajo posamezno učno gradivo. Pokazalo se je (slika 8), da učitelji v povprečju najpogosteje uporabljajo lastno izdelana gradiva; njihova uporaba je precej pogosta v obeh programih psihologije. Sledi uporaba učbenika, kjer pa prihaja do razlik med programoma; učbenik je v 280-urnem programu uporabljan precej pogosto, v osnovnem programu pa le občasno. Učitelji v obeh programih občasno uporabljajo tudi druga gradiva; navedli so videoposnetke, ki jih najdejo na spletu, filme, predavanja TEDx, knjige, članke, vprašalnike in različne spletne vire, pri poučevanju v 280-urnem programu pa poleg naštetega uporabljajo tudi banko maturitetnih nalog, ki je dosegljiva na spletni strani Državnega izpitnega centra. Preseneča redka uporaba ostalih potrjenih in/ali recenziranih gradiv, tj. delovnega zvezka in gradiv ZRSŠ. Delovni zvezek se namreč v maturitetnem programu, za katerega je potrjen, v povprečju uporablja le občasno. Še slabše stanje se kaže pri gradivih ZRSŠ, ki se kljub obsežni ponudbi v povprečju redko uporabljajo; le nekaj učiteljev je navedlo, da uporabljajo različne priročnike za učitelje in portal za učenje psihologije na spletnih straneh ZRSŠ Jazon.

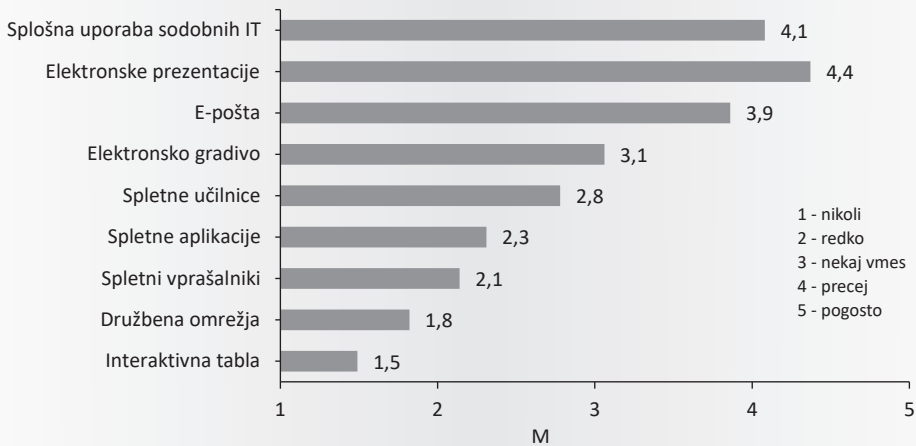
Slika 8: Pogostost uporabe posameznih učnih gradiv v 70- in 280-urnem programu psihologije

UPORABA SODOBNIH IZOBRAŽEVALNIH TEHNOLOGIJ

Zanimalo naju je tudi, v kolikšni meri učitelji psihologije pri pouku uporabljajo sodobne izobraževalne tehnologije. Prosili sva jih, da to ocenijo s pomočjo petstopenjske ocenjevalne lestvice (1 - nikoli, 5 - pogosto). V tem delu nisva razlikovali med 70- in 280-urnim programom; odgovori, ki so prikazani na sliki 9, kažejo splošno stanje, ne glede na program. V splošnem učitelji pri poučevanju psihologije precej uporabljajo sodobne izobraževalne tehnologije. Pogosta je zlasti uporaba elektronskih prezentacij, precej pogosta pa je tudi uporaba elektronske pošte. Kot občasna se kaže uporaba elektronskih gradiv in spletnih učilnic, medtem ko učitelji redko uporabljajo spletne aplikacije in spletne vprašalnike ter le izjemoma družbena omrežja in interaktivno tablo.

Slika 9: Pogostost uporabe sodobnih izobraževalnih tehnologij pri pouku psihologije (N = 49)

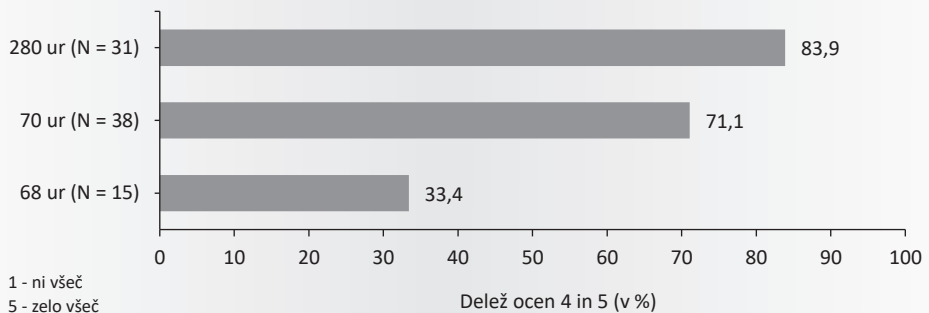

VŠEČNOST POUKA PSIHOLOGIJE

V zaključku spletne ankete sva učitelje psihologije vprašali, kakšna je po njihovem mnenju všečnost vsebin in pouka psihologije pri dijakih njihove šole. Ocenili so jo na petstopenjski ocenjevalni lestvici (1 – ni jim všeč, 5 – zelo jim je všeč). Število udeležencev, ki so odgovorili na to vprašanje, je precej nizko, a njihovi odgovori kljub temu pokažejo zanimivo primerjavo med srednješolskimi programi in programoma

psihologije v gimnazijah. Kot vidimo na sliki 10, ki prikazuje delež najvišjih ocen (oceni 4 in 5), je všečnost pouka psihologije najvišja pri 280-urnem, maturitetnem programu psihologije, za katerega kar dobre štiri petine učiteljev meni, da je psihologija dijakom všeč ali zelo všeč. To je seveda pričakovano, saj imajo predmet po tem programu le dijaki, ki so ga sami izbrali in predstavlja njihov izbirni maturitetni predmet. Najnižjo všečnost pouka psihologije zaznavajo učitelji pri dijakih srednjega strokovnega izobraževanja, ki imajo 68-urni program psihologije, a je treba tudi omeniti, da je kar 60 odstotkov učiteljev menilo, da je njihovim dijakom psihologija srednje všeč (ocena 3). Morda prihaja tudi do razlik v ocenah priljubljenosti predmeta med različnimi srednjimi strokovnimi šolami, npr. za dijake na srednji vzgojiteljski šoli je psihologija eden izmed temeljnih strokovnih predmetov in je zato tudi bolj pomembna in všečna, medtem ko je za dijake katere izmed drugih srednjih strokovnih šol morda subjektivno manj pomembna in všečna. Poudariti je treba, da v raziskavi niso sodelovali dijaki, ampak njihovi učitelji, ki so v oceni všečnosti pouka psihologije pri dijakih verjetno izhajali predvsem iz lastne perspektive o tem, kakšna je motivacija dijakov za učenje psihologije. Vsekakor bi bile dobrodošle raziskave, v katerih bi ugotavljali neposredna stališča dijakov do pouka psihologije.

Slika 10: Všečnost vsebin in pouka psihologije pri dijakih po oceni njihovih učiteljev psihologije

Zaključki

Večino vsebin učnih načrtov za psihologijo (70 in 280 ur) so učitelji v spletni anketi ocenili kot pomembno in relevantno za pouk psihologije v gimnazijah. Med programoma pa je prišlo tudi do razlik v ocenah nekaterih vsebinskih sklopov. Nekoliko večjo heterogenost ocen učnih vsebin je mogoče zaznati v 70-urnem učnem načrtu za psihologijo. Učitelji sicer poudarjajo visoko pomembnost poučevanja duševnih procesov (zlasti čustev, motivacije, učenja in pomnjenja), hkrati pa so kritični do vsebin občutenja in zaznavanja (sploh področja zaznavne organizacije) ter mišljenja (sploh vrst mišljenja). Prav tako se jim zdi pomembno, da se dijaki seznanijo s področjem osebnosti, vendar razvoj osebnosti ocenjujejo kot manj pomembno vsebino znotraj tega učnega sklopa. V sklopu poučevanja medosebnih odnosov se jim zdi manj pomembno poučevanje pojma socializacije (verjetno tudi zato, ker omenjeno vsebino dijaki spoznavajo pri sociologiji). Po drugi strani so učitelji vse učne vsebine 280-urnega programa precej enotno ocenili kot pomembne do zelo pomembne, nekoliko slabše je bilo ocenjeno le vsebinsko področje psihologije kot znanosti. Na podlagi analize mnenj o učnih načrtih s perspektive učiteljev sklepava, da je treba v prihodnji prenovi učnih načrtov posebno pozornost posvetiti predvsem prenovi 70-urnega učnega načrta psihologije in morda razmisliti, kako učne vsebine v čim večji meri povezati z razvojem veščin samoopazovanja in samorefleksije dijakov, kako spodbuditi transfer naučenega na ohranjanje in izboljševanje duševnega blagostanja dijakov ter kako pri dijakih s pomočjo učnih vsebin in praktičnih nalog razvijati spretnosti vzpostavljanja in ohranjanja konstruktivnih medosebnih odnosov. Pri tem bi bilo smiselno vključiti več vsebin duševnega zdravja in tehnik spoprijemanja s psihičnimi težavami, pristope prepoznavanja in uravnavanja lastnih čustev ter koncepte pozitivne psihologije, kot so osebna sreča, duševno blagostanje, življenjski smisel, prožnost, optimizem ipd. V prenovi učnih načrtov bo treba posebno pozornost posvetiti nekaterim zastarelim pojmovanjem (npr. struktura in teorije osebnosti, delitve čustev) ter dodati učne vsebine, ki so na področju psihologije pridobile veljavo v zadnjih desetletjih (npr. področje kognitivne psihologije in kognitivne nevroznanosti).

Kljub temu, da oba učna načrta napotujeta k večji uporabi raznovrstnih učnih oblik in metod, zlasti tistih, ki spodbujajo aktivno sodelovanje dijakov ter rabo avtentičnih nalog in učnih dejavnosti, še vedno močno prevladujejo (zlasti v maturitetnem programu) tradicionalna frontalna oblika pouka ter metode razlage, razgovora in diskusije, pri katerih ni nujna reorganizacija razreda v manjše skupine ali ustvarjanje učnih nalog za individualno delo dijakov. V 70-urnem učnem načrtu psihologije je sicer že zdaj predvidena možnost izvedbe laboratorijskih vaj, a te zaradi izostanka normativne ureditve delitev v skupine v praksi niso zaživele. Če bodo laboratorijske vaje predvidene tudi v prenovljenem učnem načrtu, je smiselno hkrati ponuditi konkreten nabor vsebin, ki so primerne za to obliko izvedbe. Vsekakor pa je treba učitelje v obeh programih spodbuditi k večji uporabi različnih sodelovalnih oblik učenja ter metod, ki spodbujajo samorefleksijo dijakov ter razvijanje njihovih komunikacijskih spretnosti, spretnosti pisnega izražanja, kritičnega razmisleka o učnih vsebinah in vživljanja v perspektivo drugega ter spretnosti raziskovanja psiholoških pojavov. Pri tem so lahko poleg učbenikov in delovnega zvezka v pomoč različna učna gradiva, ki so nastajala v okviru delovanja predmetne razvojne skupine na ZRSS, in spletni portal Jazon, na katerem so zbrana elektronska učna gradiva tudi za predmet psihologija.

LITERATURA

- Boštjančič, E. in Bajec, B. (2011). Karierno odločanje in predstave študentov o bodočem delovnem mestu. V M. Puklek Levpušček in M. Zupančič (ur.), *Študenti na prehodu v odraslost* (str. 153–190). Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Celin, I. (ur.) (2013). *Izzivi razvijanja in vrednotenja znanja v gimnazijski praksi: Psihologija*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo. <https://www.zrss.si/digitalnknjiznica/Izzivi%20razvijanja%20in%20vrednotenja%20znanja%20v%20gimnazijski%20praksi%20PSIHLOGIJA/files/assets/basic-html/index.html#page4>
- Curk, J. idr. (2002). *Poučujemo psihologijo: zbornik idej za poučevanje psihologije v gimnazijah in srednjih strokovnih in tehničnih šolah* (ur. T. Rupnik Vec). Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Curk, J. (2011). *Ideje za poučevanje psihologije s filmom*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

- Curk, J. (2019). *Pripombe in predlogi v zvezi z učnim načrtom, PIK in maturo iz psihologije*. Osebna korespondenca.
- Kompare, A. (ur.) (2003). *Zbirka nalog in primerov načrtovanja iz psihologije: Kako poučevati, preverjati in ocenjevati nekoliko drugače*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Mičić, F., Rupnik Vec, T. in Vuradin Popović, J. (1998). *Kako do znanja psihologije – didaktično-metodični priročnik za učitelje psihologije v srednjih šolah*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Peklaj, C., Puklek Levpušček, M. in Pečjak, S. (2020). Motivacija in razvoj kompetenc na področju pedagoške psihologije – perspektiva ene generacije študentov psihologije. *Psihološka obzorja*, 29, 87–97.
- Rupnik Vec, T. (1997). *Aktivno v svet psihologije: priročnik za učitelje psihologije v srednjih šolah*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Rupnik Vec, T. (ur.) (2010). *Posodobitve pouka v gimnazijski praksi: Psihologija*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo. https://www.zrss.si/projektiess/gradiva/posgim/GRA_Psihologija.pdf
- Učni načrt. Psihologija, gimnazija, 70 ur (2008). http://eportal.mss.edus.si/ms-swww/programi2019/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_psihologija_gimn_70_ur.pdf
- Učni načrt. Psihologija, gimnazija, 280 ur (2008). http://eportal.mss.edus.si/ms-swww/programi2019/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_psihologija_gimn_280_ur.pdf
- Vuradin Popović, J. (2014). Kako smo posodobili pouk psihologije. V: A. Žakelj in M. Borstner (ur.), *Posodobitev kurikularnega procesa na osnovnih šolah in gimnazijah: sklop: posodobitev pouka na osnovnih šolah in gimnazijah*. Zbornik prispevkov zaključne konference in predstavitev predmetnih razvojnih skupin (str. 105–109). Zavod Republike Slovenije za šolstvo. <https://www.zrss.si/pdf/PKP-zbornik-prispevkov-zakl-konf.pdf>